

CHOROBA WŚCIEKŁYCH LUDZI | ZAKONNICY BIZNESU
NORMA ANTYSEMITYZMU | DEZYNSEKCJA OPERY LEŚNEJ

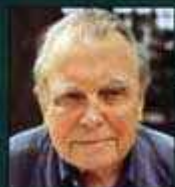
22 sierpnia 2004 | NR 34 | Cena 4,90 zł (w tym 7% VAT)

www.wprost.pl

wprost

W indeksie 22 190x

CZESŁAW MIŁOŚZ
KSIĄŻE
POETÓW

1911-2004

POLSKI
KRÓLIK
DOŚWIADCZALNY

Wydawca: Wprost Sp. z o.o. | ul. Chałubińskiego 10 | 00-620 Warszawa | tel. 22 634 11 11 | www.wprost.pl

Otym, jak jest niebezpieczna, pierwszy przekonał się słynny żeglarz James Cook. W 1768 r. okręt jego królewskiej mości „Endeavour” dowodzony przez Cooka żeglował wzdłuż wschodniego wybrzeża Australii. Miał odnaleźć mityczny kontynent Terra Australis. W nocy 11 czerwca żaglowiec osiadł na sterczącej z dna przeszkodzie i groziło mu przelamanie podczas odpływu. Po dramatycznej walce załoga uratowała okręt, wywożąc na szalupach najcięższy ładunek. Cookowi się powiodło, ale Wielka Rafa Koronowa w ciągu następnych 130 lat pochłonęła aż 1200 statków. Obecnie najczęstszymi ofiarami rafy są jachty, ale nie budzi ona już strachu. Stała się jedną ze światowych atrakcji: to największa na naszej planecie konstrukcja zbudowana przez żywe organizmy - niewielkie polipy koralowe. Głównie rafie Australia zawdzięcza to, że w sezonie 2002-2003 odwiedziło ją ponad 5 mln turystów, którzy pozostawili prawie 500 mln dolarów.

Wyświetlany niedawno animowany film „Gdzie jest Nemo” zachęcił kolejne pokolenie podróżników do odwiedzenia Wielkiej Rafy Koronowej. Tata Marlin, poszukując syna, spotyka żyjące pośród rafy rekiny, vegetariany, surfujące żółwie, niebezpieczne meduzy i wiele innych niezwykłych morskich stworzeń.

MORSKI PARK NARODOWY

Wielka Rafa Koronowa zajmuje powierzchnię od 280 tys. km² do 344 tys. km² (według różnych źródeł) i rozciąga się półkiszycem wzdłuż wybrzeża północno-wschodniego Australii (na przestrzeni 1,9-2,5 tys. km). W 1975 r. władze Australii ustanowiły na obszarze tego gigantycznego kompleksu raf i wysp Morski Park Narodowy. Wielka Rafa Koronowa,

Pływający hotel na Wielkiej Rafie Koronowej

najstarszy ekosystem na ziemi, w 1981 r. została wpisana na listę światowego dziedzictwa przyrody UNESCO. Obecnie jest to największy akwen znajdujący się pod ochroną.

Najlepszym sposobem poznania tajemnic rafy jest podwodne nurkowanie, ale wiele można też zobaczyć, wybierając się na wycieczkę przeszkloną łodzią podwodną, gdzie przez ogromne okna można podziwiać pod-

wodną naturalną konstrukcją. Rafa przybiera formę delikatnych gałązek, koronkowych wachlarzy mieniących się bogatą paletą barw. Prąd morski porusza wiotkimi wielobarwnymi ramionami ukwiałów, upodabniając je do falujących dywanów.

Naukowcy zidentyfikowali w wodach Wielkiej Rafy Koronowej ponad 400 odmian koralowców, z czego połowa buduje rafy. Wbrew wygładowi koral - mieniący

Wielką rafę, gdzie na 100 m² występuje prawie 150 gatunków ryb, można podziwiać z przeszklonych łodzi podwodnych

JASZCZURCZA WYSPA

Bazy turystyczne, z których można podziwiać rafę, znajdują się na dwudziestu spośród stu okolicznych wysp. Najczęściej odwiedzane jest miasto Cairns, otoczone zielenią buszu z jednej strony i morzem z drugiej. Cairns założono w latach 70. XIX wieku. Rozwinęło się dzięki złotonośnym pokładom nad rzeką Hodgkinson. Stąd małym samolotem w 20 minut można dolecieć na Lizard Island, jaszczurczą wyspę. Z kolei Greek Island jest 15-hektarowym atolem malowniczo usytuowanym na intensywnie niebieskim morzu, gdzie występuje 126 gatunków roślin. Nieodległa wyspa Dunk przyciąga wspaniałym lasem tropikalnym i imponującą szmaragdową laguną. Natomiast Orpheus Island to raj dla pletwonurków. Można tu podziwiać żółwie olbrzymy, delfiny, a od sierpnia do października - wieloryby.

ŚMIERĆ RAFY?

Ekolodzy ostrzegają, że co roku na rafach osiada 28 mln ton niebezpiecznych produktów chemicznych. Woda staje się przez to

mętna, a w konsekwencji koral nie otrzymują wystarczająco dużo światła. Liczba żółwi z gatunku caretta zmniejszyła się z tego powodu o połowę. Jeszcze bardziej przetrzebione są mierzące 3-5 m długości - roślinożerne ssaki z rzędu syren. Docierają tu z Indonezji i Nowej Kaledonii, pokonując tysiące kilometrów, by złożyć jaja na plaży, na której się narodziły. Straty w ekosystemie rafy powodują grabieżcze połowy. Rafie szkodzi też zbieranie koralu - rocznie zmniejsza się ona o ponad 1500 ton. Turyści wywożą także masę egzotycznych ryb.

**AUSTRALIJSKA
RAFA TO
NA NASZEJ
PLANECIE
NAJWIĘKSZA
KONSTRUKCJA
ZBUDOWANA
PRZEZ ŻYWE
ORGANIZMY**

Z ubiegłorocznego raportu Australijskiego Instytutu Oceanografii wynika, że rafa cierpi na bielenie koralowców, co jest konsekwencją podniesienia się temperatury wód oceanów. Według prognoz klimatologów, w ciągu stulecia temperatura wzrośnie o 6 stopni, co do 2100 r. może spowodować zanik glonów nadających koralom specyficzną barwę. Gdyby do tego doszło, rafa umrze. Na jej odrodzenie przyszedłoby poczekać kilkaset lat.

Jacek Pałkiewicz

się barwami od różowej po zieloną, od aksamitnej po błękitną - to żywa istota, jedna z pierwszych, które pojawiły się na ziemi. Wytwarza on przyrastający rocznie o centymetr wapienny szkielet.

BŁAZEN Z PAPUGORYBĄ

Tuż nad piaszczystym dnem przesuwają się ogromna spłaszczona manta o wadze kilkuset kilogramów. Ze szczeliny rafy wystawia pysk murena czatująca na zdobycz. Nieco dalej, za koralowcem przypominającym egzotyczną roślinę, szykuje się do ataku jadowity, półtorametrowej długości wąż morski. To typowe widoki podczas wycieczki na rafę. Ryb żyje tu prawie 2 tys. gatunków, a ichtiolodzy co roku odkrywają nowe. W tym ogromnym akwarium zwracają uwagę okazy, które ze względu na podobieństwo do innych zwierząt nazywa się papugorybą, rybą kuszą, rybą chirurgiem, nietoperzem, jaszczurką, błaznem, żmiją czy jednorożcem.

Mięczaków żyje w rafie dziesięć razy więcej niż ryb: na 100 m² rafy występuje prawie 150 gatunków ryb, nie mówiąc o gąbkach, ukwiałach, małżach czy ślimakach. W trzykilogramowym fragmencie rafy koralowej może występować 1400 drobnych zwierząt bezkręgowych. Temu ekosystemowi na ziemi może dorównać tylko równikowy las tropikalny.